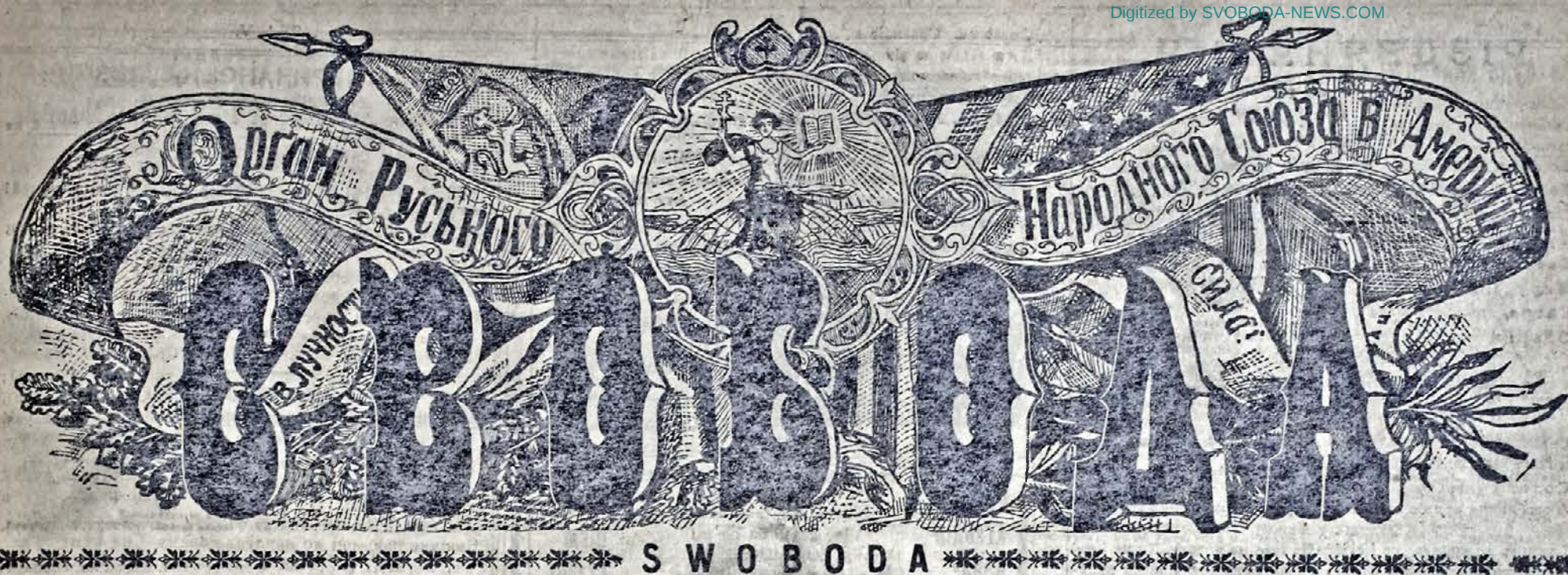

Рік XVIII. Нью Йорк, Четвер, 2-го червня 1910. Число 22

Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, June 2, 1910. No. 22

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Май 1910

Розхід за місяць Май с. р. єсть: За померших членів або їх жемі і за випадки наліцтва.

Від. 16. Фецьо Іван, заб. 8,5, 1910	\$1000.00
„ 103. Моланинець Василь, ум. 11,5, '10	1000.00
„ 51. Сова Йосиф, заб. 17,5, '10	1000.00
„ 78. Хохоляк Петро, ум. 14,5, '10	1000.00
„ 16. Вишовський Кость, ум. 20,5, '10	1000.00
„ 16. Скрипко Йосиф, ум. 20,5, '10	1000.00
„ 66. Геречмак Марія ж. Дмитра, 23,4, '10	400.00
„ 113. Королевят Анна ж. Стефана, 27,4, '10	400.00
„ 46. Пиріг Анна ж. Стефана, 22,5, '10	400.00
„ 121. Грешак Онуфрей, утр. руки	200.00
„ 3. Новак Іван, утрата ока	200.00
„ 3. Машляр Михайло, в домі з'умавед.	150.00
„ 99. Гресак Стефан, утрата ноги	100.00
Виплачено запомоги на суму	\$7.850.00
Платня головних урядників за Май	190.00
Адміністрація Союзу за Май	178.71

Весь розхід виносить \$8,218.71

Розмет платить 12,122 членів на ціле посмертне (кождий по 64 цнт.) і 1726 членів на пів посмертного (кождий по 32 цнт.)

Крім того кождий член платить за орган „Р. Н. Союзу“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 78 цнт. а на половину посмертного 46 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр. С. Ядлівський, гол. секр.
Дм. Капігула, гол. предсід.

Угольний камінь.

Коли тільки з яким більше свідомим Русино-Українцем почати розмову на тему нашої народної будучности тут в Америці, то сейчас мож почути відповідь: нехай днес припинять імміграцію в Америку, а за яких 20 літ не стане з нас і сліду. Наша національність животі тут тільки завдяки безвинним свідомим припливам. Відотнім їх — і вона згине. позаяк вже перше наше уроджене тут покоління є для народної справи безповоротно страчене.

Серце крає ся чоловікови чуючи такі слова, тим більше, що бачить ся наглядно містачу ся в них правду. Се факт: нехай днес тутешній уряд припинить імміграцію, а за яких 20 літ, коли уроджене в Галичині покоління вимре, вимре з ним і руська народність в Америці.

І деж глядіти причин сего лиха і як їм зарадити? Наша імміграція винародовлює ся, позаяк наше молодше покоління з дуже малими виїмками виховує ся на вулиці, в брудних і тісних мійських норах, під вікнами салунів та дешевих, проблематичної моральної стійности театрів, де учить ся розпустити та при своєму собі усі найгірші інстинкти. Еміграція наша власне тому тільки так скоро американізує ся, траить традиції, позбуває ся всякої звязи луччої з рідним краєм, позаяк родичі цілковито занедбують маси нашої молодіжи. Для нашої молодіжи дім руських родичів перестає бути її родинним домом, а стає ним вулиця, повна міжнародного шумовиня та всякого сорта брудів сусільности.

На тій то вулиці більшість нашої молодіжи, по лишеної через родичів несе ся, винародовлює а опісля цілковито дичіє. Се є річю незвичайно болючою,

що таке величезне число руських родичів впрост цілком не розуміє того післанництва, яке наложив на них Господь Бог, обдарувавши їх діточками. Прецінь обовязки родичів не кінчать ся з хвилиною, коли дитина приходить на світ, але противно, пікловане доперва починає ся і родичі повинні своїми дітьми піклувати ся так довго, аж доки дитина не зможе самостійно своїм житєм почати кермувати. Се є зовсім мальвий погляд, що діти родять ся злі або добрі. Діти можуть уродити ся з певними недотачами в характері так само як родять ся з недотачами в організмі, але власне на се суть родичі, щоб через умітне вихованє сі недотачі усувати. А коли родичі занедбують свої діти, коли діти від досвіта до ночі валяють ся в болоті вулиці, то і не дивниця, що вони мусять зійти на манівці. Винятком суть тільки незвичайно пляхотні характери з уродження, які самі опирають ся усякому злому.

Справу виховуваня дитини трактує ся у нас по маюшину і тому будучність русько-американської еміграції представляє ся в таких сумних красках. Надто легковажимо собі напу молодіж, надто недоцінюємо се, що становить власне нашу будучність, силу, наше національне житє в Америці. Се занедбуванє достаточного вихованя дитини в наших родинних стрічах ся загально, так що стало майже нерозлучною прикметою емігранта. І тут ніякі просвітні патріотичні ані шкільні інституції не будуть в силі помочи, позаяк лишеним без родительського ока дітям нічо не заступить браку родинного вихованя; найдеальнійші наші школи не з'уміють впоїти в дитину принципів пляхотности, патріотизму, позиточного житя, наколи ся дитина від перших своїх кроків не винесе сего з родительського дому. Школа зможе на якийсь час сей бурян в дитячій душі чи то карами чи вговорюванем приглушити, але вирвати його з корінєм не в силі і за кілька чи кільканайцять навіть літ вулиця впігне ся о свою жертву.

І як зарадити сему лихови, як з ним бороти ся? Наші родини, се люди-чорнороби, гаруючі від досвіта до пізної ночі заробляючи на хліб насущний. І їх не так дуже винити, що вони не піклують ся як слід дітьми, а радше вважають їх як якесь *malum pes-sarium*, як річ не дуже пожадану. Заняті цілий день працею ммо найцірнійшої охоти, не мають спромоги ні часу віддати дитині се, чого вона потребує. І тому, дитина ледви навчить ся лазити, лізе на вулицю, яка від тоді заступає їй і батька і неньку. І проти сего пускає дітий на вулицю ми повинні на кождім кроці як найенергійніше виступати. Старші діти передовсім безусловно мусять ходити до школи руської і англійської. Для малих дітий, замолодих ще до школи, а яких батько і ненька суть заняті цілий день працею чи не дало-б ся видумати щось в роді захоронки? Гадасмо, що в кождій місцевості найшла-б ся якась старша жінка, нездібна до тяжкої фізичної праці, яка за дуже скромною місячною винагородою піднялаб ся цілий день доглядати діточок, яких мами йдучи ранком до роботи приносилиб їй на цілоденний „борд“.

Отсе булбб щось в роді захоронки чи там „ферблівки“. Річ природна, що тут не дасть ся на разі установити ніяких тем ні правил на перед, але справа мусілаб вести ся відповідно до обставин в даній місцевості. Річ се зовсім не нова і її від давна практикує ся по великих фабричних місцевостях в Європі та і чомуж би нам сего не спробувати тут, в Америці.

Подібну опіку, а може ще і пильнійшу мусять родичі розтягнути під дорастаючою молодіжкою, яка починає доперва дивити ся на світ, та є незвичайно жадна пригід і вражінє. Кождий молодець чи дівчина

передовсім повинні заняті ся чимсь позиточним, позаяк початком усього зла є лівність і безчинність. Як сумний образ представляють сі громади 14—18 літньої американської молодіжи обого пола, як в великих містах товпять ся по темних заулках звідки не раз аж поліція мусить їх гонити палками. Там власне суть найгірші нори зіпеутя і ліпше є дозволити дитині на дорожню забавку, післати її до театру як до 5 центових нор або дозволити волочити ся по вулицях.

А вже безусловно як найбільшу увагу мусять родичі звертати на дорастаючі дівчата, та цілковито зірвати з загінздившим ся тут звичаєм дівчині, яка ходить ще в коротеньких спідничках лишати цілковиту свободу поступованя. Такі дівчата недосвідчені а жадні вражінє сходять сотками на манівці. Правдивою лапкою на такі підлітки та багном, у яким денно сотки потапають суть дешеві 5 або 10 центові театри, галі танців і т. п. Дівчина лишена всякої опіки робить тут знакомости, недосвідчена і не знаюча житя йде на принаду солодких обіцянок усяких гольтіпаків і сходиться на манівці. Тут власне у таких дешевих театрах і галях танців усякі торговщики живим мясом збирають жнива та „новий товар“ до домів розпусти. А власне наші руські дівчата доставляють чи не головний контінгент то завдяки тільки тому, що їх родичі занедбують зовсім свої обовязки. Для прикладу, що говоримо непусти тільки слова, але опираємо ся нафактах, зазначимо тут на разі лишень побіжно, що за кілька послідних місяців в однім тільки місті Нью Йорку пропало без вісти двацять шість руських дівчат-підлітків. Ся страшна цифра чейже ясно говорить сама за себе...

Число руських судових справ по малих місточках, в кождій руській колонії є споре, а за всігди тлом служить „непорозумінє“ поміж молодіжкою а поліцією; в дуже багато случаях молодіж попадає в конфлікт з поліцією не так з вродженого наклону до авантур, як власне завдяки набутим злим звичкам на вулиці. Так отже руські родичі так для спокою своєї власної совісти, для власного свого добра, для добра будучого покоління, для блага Руси повинні звертати найбільшу увагу на свої діти- і кермуючи ними у властивий спосіб у першій мірі положать еильний угольний камінь під будову обновленої русько-американської сусільности.

F 87

Товариство „Запорожська Січ“ в Нью Йорку

—:—:— відіграє —:—:—

в суботу, дня 4-го червня 1910 р.

в Arlington Hall, 19—23 E. 8-th Street New York, N. Y.

Межи 2-ою а 3-ою евною

„НЕЩАСНЕ КОХАНЄ“

драма в 5-ох діях зі сцїнами й танцями Л. Я. Мавька. Конкурсовий штука.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісла першорядні 1.00 дол., другорядні 75 цнт., треторядні 50 цнт., четверторядні 35 цнт., крісла на галерії 50 цнт. Місце стояче 25 цнт.

Початок точно о годині 8-ій з вечора.

Д. В. МАЛІВЧИЧ, режисер. Д. А. СТИСЛОВСЬКИЙ, дірлент.
Д. Г. КОНАНЕВСЬКИЙ, прдс. баль. ком. Музика проф. Смолинського.

ЯВА Х.

Одарка, Маруся, Катря, і другі дівчата.
Пізнйше хлопці.

Одарка (вбігаючи). Де тут чорт? в якому мішку?
Дівчата. Глянь, чи не це?
Оксана. Що се ви? Чи не збожеволіли?
Одарка. Ану, розв'яжимо скоро!
Дівчата. А як укусять? Най йому біс!
Одарка. Перехрестіть тай не бійтесь!
Дівчата. Цур тобі, цур, сатано!
Одарка. Та ідін же, допоможіть хто розв'язати! Чогож ви поторопіли?

Оксана. Та щож там таке? Я зараз! (Беруться до мішка. Дяк гавкає).

Одарка (відскочила). Що за чорт!
Оксана. Здається — собака!

Дівчата. Ох, не руште, ще покусас!

Маруся і Катря (вбігають). Не руште, не руште, там скажена собака!

Оксана (відскочивши). Так біжіть бо, дівчатка, покличете хлопців з друзками: та тут і вб'ить її в мішку!

Дяк. Добре! (Біжить з хати).

Одарка. А ти, Оксано, бери скорше кочергу, а я — сокиру!

Дяк (з мішка). Ой, ой! Не бийте! ей-же, ей-же! це не собака! це я!

Усі (кинулись за двері). Чорт, чорт!

Оксана і Одарка (зжахнувшись, відскочили). Сьвят з нами! Що воно справді?

Дяк (висуває голову, замазану вуглем). Ох, випустіть, молю! Зажальтеся над злополучним! Ох, аще душу маєте, швидше! Ох, біжать вже, з дреколєм!... біжать! Христа ради, скорійше! (Вбігають хлопці з друзками. Один замахнувся на дяка. Дяк чимсь скорше сховав голову).

Одарка і Оксана. Що се за мара?

Дяк (жалібно). Се я, многогірний Пантелеймоній!

Оксана (взявшись за боки). Ха, ха, ха! Та це дяк!

Одарка. Яким же ви робом, добродію, туди залізли?

Дяк. Ох, випустіть швидше! Це все враг человеческий накоїв! Диявольське навожденіє!

Одарка (розв'язує мішок). Ну, вилазьте! (заливаються об'ємом).

Дяк (скоро вискочив). Ух! возстах убо от мертвих! Спасайте мя ноги мої! (Хутко без шапки вибігає).

Оксана (регохетяся). Ах, дяче, дивись, як чухнув!

Одарка. Треба побігти та розказати нашим, яка се собака в мішку була. Ото буде реготу!

Оксана. Побігти, побігти!

Чуб (з мішка). Куди це ви простяглися? Розв'яжуйте лишень і мене!

Одарка. Ох лишенько! Ще хтось в мішку сидить! Оце диво! Якись чар! (обережно розв'язують).

Чуб (поважно вилізає і протягаєся).

Оксана (сплеснувши руками). Батько!

Одарка. Стрий!

Чуб (ніяково). А думали хто?! Що, славу я вшкварив вам шугу?

Оксана. Як же це вас, тату?..

Чуб. Еге-ж! Спитайся!

Одарка. Тут без нечистої сили уже не обійшлося!

Чуб. Не обійшлося! (На бік). Ну, клята Солохо, тепер ми вас добре спізнали! У неї що не мішок, то й чоловік захований; а я думаю, що вона тільки мене одного... От тобі і Солоха! (Шлює). (Підчас сего Оксана і Одарка щось шепчуть і хихикають).

Одарка. Оце, не при хаті кажучи, такого ще й не чували! Замість ковбас та кишків, людей у мішки кидає!

Чуб (почухавшись). Ану, лишень, розв'яжіть третій мішок: я знаю, що й там не без чоловіка...

Одарка і Оксана (кидаються, сміючись, до мішка). Що за оказія?

Чуб. А цікавий би я був знати, хто там сидить? Ану те лиш, вилазьте сюди ваще! Вибачайте, що не знаємо, як вас по імені величати!...

Голова (вилазить повагом). А-а-а-ххх!

Одарка і Оксана (відскочивши). Ух! Голова! (Реготуться в кути).

Чуб. Це ти, куме? (до себе). І Голова тудиж! Ач як! Еге!

Голова (змішавшись). Повинно... на дворі холодно?

Чуб. Морозець єсть. А дозволь спитати... чим ти змазуєш свої чоботи? Смадцем чи дьогтьом? (На бік спльовує). Зовсім не те...

Голова. Дьогтьом краще... (згодом). Ну, прощай, Чубе! (Насуває шапку й виходить).

ЯВА XI.

Чуб, дівчата, хлопці.

Чуб (дивиться в слід і чує потилицю). І навіщо я спитався, чим він чоботи маже? (Крутить головою). Ай, та Солоха! І Голову в мішок! Гм, чортова баба. А я, дурень... Ну, бісова дурисвітко, не доведеться тобі більше мною коверзувати!

(Заслона спадає).

Що ви читаете?

Найкраще з'ясуєте свої вільні від праці години, коли будете читати історії найславнішого в світі детектива

Шерльока Гольмса

одиноке українське видане, опрацьоване в кольорові окладки.

Кожний зошит становить цілком особну історію, а не продовження попередніх.

Доси вийшло в українській перекладі 12 зошитів:

1. Тайна молодої вдови.
2. Наречена прокуратора.
3. Криваві жемчуги.
4. Злочин в печері гри.
5. Дочка лизваря.
6. Коронкова сукня королеви.
7. Прованський наречений.
8. Свідчання старого кельнера.
9. Крадіж величезного брилянта.
10. Збігив жінщини.
11. Острів божественних.
12. Фальшивий грош.

Подвійний зошит 15 цит., 12 зошитів нарає \$1.60.

6 зошитів нарає 85 цит. (Ціна подана в оплаті пошти).

Замовлення з грошима посилайте до

RUTHENIAN BOOK STORE,
439 NORTH SIXTH AVE., SCRANTON, PA.

ПРОЦЕС

православного ігум. Арсенія
проти менаджера „Свободи“ Нон. Нирчова
і її редактора Ант. Цурновського.

(Дальше).

Покликано і по правилу записано Михайла Білянського; він зізнавався через товмача Тендліча, як слідує:

П. Сніткін: Сьвітлий Суде, обжаловані ставлять отсвм внесок, щоби всі зізнання сьвідка Мендельсона дотично сего, що в марті 1907 р. зізнавала перед ним Марія Криницька і на підставі котрих то зізнань він видав варрант, були счеркнені з протоколу тому, бо ціле те доказуване було невідповідне, невмістне і недорічне.

Судія: Де воно є в протоколі?

П. Сніткін наводить сторони протоколу і продовжує: Сьвітлий Суд завважить, що п. Гарван питався там сьвідка Василенка так:

„Чи він говорив вам, що Марія взяла у него варрант і присягала, що Андрей Преташ був її мужем, або радше батьком дитини?“

„П. Сніткін: Протестую проти форми питання на сій основі, бо воно каже догадувати ся змісту якогось писаного документу, котрого нема в доказі“.

„Судія: Протест ухилений. Ви самі витягнули на денне сьвітло се, що вона записала варрант, і коли сей варрант мав бути виконаний, то він утік“.

„П. Сніткін: Се учинив прокуратор, Сьвітлий Суде.“

„Судія: Ні, ви самі дійшли до сего при своїм допитуванню. Тепер же се питання стремить до того, чи Мендельсон говорив йому про се також“.

Читаючи на иншій місці протоколу (наводить сторону), Сьвітлий Суд зауважить, що се зізнання видобув п. Гарван.

П. Гарван: Ні, ні.

П. Сніткін: Прошу лише читати (читає сам з протоколу):

„П. Гарван: Одинока моя теорія що до допускаємості сего зізнання є така: Оборонець вважав за потрібне вказати при своїх допитах сего сьвідка, що після дати очернення, се значить після 25. червня 1907 р. сей обжалований зізнавався... інакше, як вона зізнає тепер при розправі, іменно так, що Арсеній не був батьком дитини, лише Андрей Преташ. Вона-ж знов вказала, що перед тим вона зізнавала, що Арсеній був батьком...“

П. Гарван: Прошу поглянути, як Суд рішив.

„Судія: Я не думаю, щоби ви могли так поступати. Протест піддержаний. Я позволив вам доказати, що вона складала заяву... Я дозволив вам лише сказати, що там була зложена заява і подане імя особи“.

— Суд отже прийняв ся на вашу сторону.

Судія: Но потім я узглядив ваш протест.

П. Сніткін: Сьвітлий Суд завважить, що на иншій стороні протоколу є таке: „П. Гарван: Чи ви знаєте, де є Андрей Преташ?“ і проти сего питання я протестував.

Судія: На котрій то є стороні?

П. Сніткін (подаючи сторону протоколу) наводить слова п. Гарвана: „Се лиш для вияснення його неприсутності“.

П. Сніткін: Дальше на тій стороні є: „Судія: Я позволяю вияснити се на тій підставі, що прокуратор хоче подати причину неприсутності особи.“

„П. Сніткін: Застерігаю собі уклінно право відклику.“

„Відп.: Коли констабель прийшов до дому, де він харчується, то його не застав; но там йому сказали, о що ходить. Коли-ж він довідався, що його мають арештувати, то він відіхав до Клівленду, О.“ — Сю відповідь счеркнув Суд з протоколу. — Потім дальше:

„Пит.: Чи ви самі могли його відшукати? Відп.: Ні.“

„Судія: Чи ви старали ся його відшукати? Відп.: Так, я старав ся“.

Тим-то я, Сьвітлий Суде, тепер предкладаю, що се доказуване було невідповідне невмістне і недорічне.

Судія: Котре доказуване було невідповідне, чи ті два питання?

П. Сніткін: Так.

Судія: Та ви проти них не протестували.

П. Сніткін: Но я можу поставити внесок на счеркнене сего з протоколу коли небудь перед закінченням розправи.

П. Гарван: Сьвітлий Суд може сам бачити, що ті питання були рішучо на місці тому, бо я хотів вказати, для чого не мож було покликати Преташа на сьвідка; вона предінь зізнала, що Преташ був батьком її дитини. Я маю право вияснити лаві присяглих, для чого я не міг покликати Преташа на сьвідка, іменно тому, бо се не було в моїй силі.

Судія: Я зверну увагу присяглих, щоби вони не зважали на замітку, яку зробив тоді Суд, іменно, що п. Сніткін видобув на сьвітло денне сей факт, що мовляв, він утік, коли варрант мав бути виконаний, лише, що се ви учинили.

П. Гарван: Се вже сам протокол покаже, що він витягнув наверх.

Судія: Так, в часі допитування оборони були зроблені деякі важні зізнання. Я не можу їх в сій хвилі найти в протоколі.

П. Сніткін: Я допитував сьвідка в сей спосіб тому, бо Суд позволив на таке допитуване.

Судія: Дотичне місце буде отже счеркнене з протоколу з винятком сего, що прокуратор не міг його найти; я позволив п. Гарванови вияснити, для чого він не міг покликати Преташа на сьвідка.

П. Сніткін: Отже, то Сьвітлий Суд заявить лаві присяглих...

Судія (перериваючи): Звертаю увагу судіїв присяглих, щоби вони не зважали на мою заяву, іменно, що то ви витягнули на денне сьвітло факт, неприсутності Андрея Преташа. Можливо, що тоді я лобре не вирозумів; я мислив, що то все містило ся у відповіді одного сьвідка.

П. Сніткін: Добре, Сьвітлий Суде.

Допитує п. Сніткін:

Пит.: Де ви мешкаєте? Відп.: В Олден Стейшин, Па.

Пит.: яке ваше занятє? Відп.: Я єсьм там дяком учителем.

Пит.: Яким ви єсьте учителем, а дяком в якій церкві? Відп.: В російсько-православній церкві.

Судія (звертаючись до товмача): Перед тим заки підемо дальше, я хочу звернути вашу увагу, щоби ви перекладали лиш се, що сьвідок говорить, а не запускались з ним в ніяку розмову. Коли його відповідь, покаже ся невластивою, то Суд або правний дорадник будуть вже знати, що мають зробити, но лава присяглих обжаловані і прокураторія мають право домагатись, аби кожде слово, яке він скаже, було перекладане вами точнісенько так, як він говорить.

Товмач: Добре.

Пит.: Чого ви учите і де? Відп.: Я учив співати і читати по російськи.

Пит.: А кого ви учите? Відп.: Діти.

Пит.: То се є школа парохіяльна, чи так? Відповідь: Так.

Пит.: Чи ви знаєте Марію Криницьку? Відп.: Так, знаю.

Пит.: Коли і де ви стрілились з нею у перше? Відп.: Я стрітив ся з нею у перше в Оліфанті, в місяці липни, у п. Свали.

Пит.: А де ви бачили її потім?

Судія: Ви ліпше зробилиб, як би спитались його, в котрім році.

П. Гарван: Тут нема про те сумніву. Се було в 1908 р.

П. Сніткін: Так, в 1908 р.

Пит.: А коли потім ви знов стрілились з нею? Відп.: Я бачив ся з нею знов, як я їхав з Нью-Йорку до Скентон; я стрітив ся з нею в поїзді.

П. Гарван: Скажіть, в котрім се було часі.

Пит.: Коли то було? Відп.: Мені здається, що се було 23. жовтня.

Пит.: Чи ви бачили її в липни, в канцелярії п. Нідля? Відп.: Так.

Пит.: Хто ще був там крім вас і Марії Криницької? Відп.: Хто?

Пит.: Так, які інші люди були ще там крім вас і Марії? Відп.: Де у кого?

Пит.: В Канцелярії п. Нідля. Відп.: Киселевський, Василенко, Чалий, Свала і Нідель.

Пит.: Чи ви бачили там Кирчова? Відп.: Так.

Пит.: Чи ви там бачили також співобж. Цурковського? Відп.: Ні.

Пит.: Що робила Марія Криницька в канцелярії п. Нідля. Відп.: Вона там складала зізнання.

Пит.: Тепер розкажіть докладно, що вона говорила в канцелярії п. Нідля, як ви там були? Відп.: Вона розказувала нам про те, що став ся з нею, як вона вертала назад з цвинтаря із Сімспсон.

Пит.: Якою мовою вона се розказувала?

Товмач: Сьвітлий Суде, сьвідок зізнав, що як вона була на цвинтарі, то Арсеній казав їй, що вона з ним поїде.

Пит.: Якою мовою вона розмовляла в канцелярії п. Нідля? Відп.: По руськи.

Пит.: Чи ви бачили, щоби вона підписувала який документ? Відп.: Так.

Пит.: Чи ви бачили сей документ.

Пит.: Чи тоді, як вона підписувала своє імя на якимсь документі в канцелярії п. Нідля говорили ви де-що з нею? Відп.: Я нічого з нею не говорив; я тільки слухав, що вона говорила.

П. Сніткін: Я скінчив.

F 88

(Дальше буде).

Руска парафія при церкві О. Николая

в ЧІКАГО, Ілл

уряджує

в неділю, дня 5-го червня с. р.

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

в Mayfair Park

(де штапує „Elston Ave“ кара)

Ціна за 2 особи 25 цит.

Уряди всіх Брацтв зивають всіх своїх

членів, щоби явили ся о 10-ій годині рано

коло церкви в брацких відзнаках до спільної фотографії і походу під карою \$1.00.

Всіх Русинів і Русинок запрошаємо щиро на сю забаву.

ПАРАФІЛЬНИЙ КОМІТЕТ.

„SVOBODA“

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly

124 Hudson Str.,

Published every Thursday at
124 Hudson St., New York, N. Y.

Published by

The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSHYN,

Superintendent

Box 112, Elizabeth, N. J.

Адреса мешканця:

326 Rose Hill Place,

ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ,

editor

124 Hudson Str.,

NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW,

manager,

NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on
application.Entered as second-class matter
December 21, 1906, at the Post
Office at New York, N. Y. under
the Act of Congress of March 3,
1879.**„Свобода“**жасопись для руського народа в
Америці і орган „Р. Н. Союза“.
виходить щотижня в четвер і
коштує:в Америці на 12 місяців \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців \$1.00Оплатувати газету треба всег-
да з гори.Гроші треба посилати в ре-
дакційним листі, або через е-
кспресовий, або поштовою money
order (моні ордер). Money order
то є арточка, котру дістанете
від почтара або агента на е-
кспресовій офісі, пішли її нам бо
без того ми не годні грошей ді-
стати.

Адрес:

„SVOBODA“

124 Hudson St., New York, N. Y.

Телефон 7074 Spring.

Дописи просять ся писати ли-
стень на одній стороні картки.
Дописи непригожі до друку на-
писати ся, нахоли з гори не було
вказано, що жадає ся її звороту
і не було зазначено марок на
зворот.**Поля битв і їх страти.**В сей понеділок населене Злу-
чених Держав урочисто свят-
кувало національне свято „День
вінчання робів“ усіх тих, що
апали коли небудь в борбі за а-
мериканську справу. Гляньмо і
ми кілька було снх, що положи-
ли свої голови за цілість Злуче-
них Держав від хвиляни їх по-
стана.Підчас семилітньої борби о не-
підлеглість Злучених Держав,
то є від року 1775 до 1781 в усіх
битах впадо разом 1755 людей
по американській стороні. Пе-
ресічно отже підчас семилітньої
борби о невідлеглість платив а-
мериканський народ по 245
вбитих на один рік.Далеко більше кривавою чим
борба о невідлеглість була до-
мова війна, ведена о удержане
американської юні і знесенє не-
вільництва.Протягом чотирох літ домової
війни, від року 1861 до 1864-го
вбито в битах 61.362 осіб, а кро-
мі сего в наслідок ран або спри-
чєних ними недуг вмерло
183.267 людей. Так отже домовоївійна пересічно коштувала рі-
чно 15.340 вбитих та 45.800 помер-
ших пізнійше в наслідок ран.Цифри сі аж просять ся до
порівняня. І таке порівняне по-
між числом жертв, що впади в
борбі о невідлеглість а числом
жертв, що падає рік річно в ту-
тешних майнах і фабриках є з
гори немислиме. Нпнішна одна
або дві катастрофи в майнах
коштують тільки людських
жертв, що ціла семилітня вій-
на о незалежність Злучених
Держав.Пересічно по фабриках і май-
нах тут гине річно 50.000 робіт-
ників; се робить около 1000 на
тиждень або 150 денно. Пере-
січне число впаших героїв в
борбі о незалежність вносило
245 в рік. Два дні теперішнього
американського промислового
життя потягає за собою отже
більше людських жертв як ці-
лий рік війни о незалежність!
А ся війна тривала тільки сім
літ а нищенє людського життя
американським промислом тре-
ває від десятків літ і триватиме
аж....Війна домової поміж Північ-
ними і Полудневими, як сказа-
но вгше, забирала пересічно в
рік 15.340 вбитих. Американ-
ський люд в наслідок жади зис-
ків фабрикантів, які не дбають
о найпримітивніші средства о-
хоронні тратить пересічно три
разів більше жертв в рік, як їх
потягнула за собою найкрива-
віша свого часу війна на сві-
ті. Ся війна тривала всего тіль-
ки 4 роки, а промисл американ-
ський мордує від тільки саме де-
сятків літ....Для доповнення образу треба
хвиба ще замітити, що число те-
перішних жертв на бєвище пра-
ці за один рік є трицять разів
так велике, як число жертв в вій-
ні о незалежність протягом сім
літ, а три разів так велике як ч-
сло жертв одної з найкриваві-
ших воєн про які знає історія.Криваві страховища війни по-
рушили тисячі пружин. В безчи-
слених книжках, в тисячнх
статях по часописях, в сотках
тисячів брошур малює ся стра-
хиття війни, образами, поезіями
і мовами представляє ся усто о-
бридливий правом освяченого
масового морду ближніх за се
одно тільки, що їм поставлено
на шапці инший значок. А тих
що впади, величає ся героями.
А страховища новітнього про-
мислу? А бєвища фабричні?
Дуже мало про них пише ся, а
ще менше знає про них загал. А
однак число героїв, що лягли на
фабричних бєвищах много-
кратно більше а і їх героїство не
уступає героїству перших. І
соткам тисячів тих безіменних
належить ся від свята немєнша
честь і пошана.**Із наших гараздів.**

(Дальше).

Тепер скажу хвиба коротко
про те, як живуть тут наші
люди; як виховуєсь молоде
покоління — цвіт і будуч-
ність народа; про наші здо-
бутки на полі народно-по-
літичнм та просвітнім; чи
еміграція до Америки при-
носить нам користь чи втра-
ту, а вкінци хто і як може
тому зарадити або емігра-
ція була проваджена роз-
судно і з користтю для на-шого народа. Тема ся дуже
влячна та, на жаль, нале-
жить до найбільше занедба-
них.Часто можна почути таке:
„Та що нашому хлопцеві
(вигідна назва для ріжних
народних паяков та „приятелів“
робучого народа!) тут
в Америці яа біда?... Убере
ся з паньська, їсть щоденно
мясо, пє пиво і мешкає як
пан.“ Щирий приятель на-
рода певно того не скаже.
На око виглядає оно ніби
так, але жаль та туга огор-
тає чоловіка коли приди-
вають ся тому житю наших
людей з близька, як то ка-
жуть, не через рожеві шкля.Приїхавши сюди, освіта
звичайно в найбільше за-
недбаній, нехарній, Богом
та людьми позабутій части
міста і так серед мурів і ка-
міння сидить мов на пустини
не видячи ані деревця ані
хотьби якоїнебудь зеленої
билинки, так, що нераз не
знає чи на дворі літо чи
весна. Домики по більшій
частині лихі, повні ріжного
хробацтва та порозділювані
тонкими стінками на малі
клітки, котрі називають
пумно „румами.“ Через
вікна, місто здорового сві-
жого воздуха бухає дим з
фабричних коминів та занос-
ить ріжними пахощами.
Зараз в його сусідстві роз-
ложити ся кілька шторів і
сальонів, звичайно жидів-
ських — ну і маєте чистий
рай. За тим, що полишив
він дома, гаї, ліси, сади,
уганяють мільонери і богачі
нераз по кількадесять миль.
Убере ся, та гіркий той лах,
особливо на початках. Хоть
і як прибереш ся, то все
будуть тебе, брате, уважати
за „Грінора“ (зн. „зелений“
— так тут називають всіх
новоприбувших чужинців).
В селі спорядив ти собі сам
більшу часть одєжини, не
оглядаючись на „моду“, та
була вона трівкійшою і в ній
чув ся ти часом сто разів
шасливим, як тут в тих,
як наш нарід говорить, „ні-
мецьких“ лахах. Їсть наш
чоловік щоденно мясо... Та
мусить, бо і шож буде їсти.
Ярнини, котрої мав він дома
до несхоу а котру так лю-
бив і до котрої майже со-
творила його природа, тут
мало, а хоть і є то дорога
і така повяла та вимочена
по лєлах, що нераз годі пі-
знати її породу, а о пожив-
них частях і мови нема.
Зародити Бог овочі, то спе-
кулянти побиравши їх, па-
кують до ріжних бляшаних
„бакє“ (коробок) та бочок,
заточуть до пивниць та че-
кай чоловіче, о скільки не
машш ового, зими або весни,
коли ціни сунь дуже високі.
Свѣжий, сочистий овоч не
попадаєсь тобі в руки. Сли-
вки, вишні і черешні, котрих
у нас дістанеш за 5 центів
повний капелюх, збирають
тут старанно, рахують, у-
кладають, обтирають шмат-
ками та продають по казоч-
ній ціні. Той овоч є бідній-
шим людям майже недо-
ступний. — Набір, то є
молоко, сир і масло, мимо
того, що фальшований, то
рівнож дуже дорогий. А тре-
ба знати, що тутешні міри і
ваги сунь менші від наших.Навіть хліб насущний не є
вільний від фальшованя.
Вистарчить примірєм сказа-
ти, що на 25 фунтів „кекса“
(тутешні тісточка) треба
всього лиш 6 фунтів муки,
а решта — то вода і ріжні
субстанції та інкідливі до-
мішки, як ямоняк, сода і
т. п. — Хоть нарід мешкає
близько рік і Америка бо-
гата в риби, то свѣжої жи-
вої риби годі тут дістати,
бо несвіжі компанії заби-
рають всю рибу, пакують
в бляшаві бакє, обвива-
ють в дібрані паперці та
нераз по роках під тисяч-
ними назвами продають до-
рого людям. І їсть наш чо-
ловік мясо, котрого нам так
дуже завидують. Та яке то
мясо — от пожалє ся Боже.
Найліпше скажуть о нїм
ті, що змушєні його їсти.
Цілий великанський мясний
промисл спочиває тут в ру-
ках кількох мільонерів-спе-
кулянтів, а ті, установля-
ючи ціни після своєї впо-
доби, переховують мясо по
ледівних роках. Кількож
то було уже випадків смер-
ти через затроєне птомаї-
ною (трутина, яка творить
ся на зігнилих частях по-
живи). Як тут фалшуєсь
всьякі артикули живности,
о тім ніхто не давби може
й віри, однак все то чиста
правда, та люди живучі тут
через довгий час, знають
о тім добре, але сунь на все
майже безраді. Бідні кури
навіть не знають як в краю
рівности поділено покладки
на ріжні класи та які над-
ужиття діють ся на тім поли;
розходять ся головно о час
знесеня яйця.І ния дивного, що через
такі житєві обставини лю-
ди хорують і тут „дуже на-
зуби і тратять їх, занеду-
жують на жолудки та мар-
ніють в очах. Хто чув у
нас на селі о слабостях
жолудкових та о тисячах
ріжних медичин; не один
навіть не знав чи має жо-
лудок і в котрім місци, аж
тут о тім довідав ся. Що
до зубів, то ті заступають
штучними, але не знати,
чи удасть ся коли видума-
ти штучні жолудки...Приступім тепер до саль-
онів (щось в роді нашої
коршми) та скажім слівце
о тих безплатних перекус-
ках (lunch), що то ними
наш нарід так „восхищає“
ся. І тут побачимо велику
ріжницю. У нас нпр. прий-
де Филип до коршми, по-
здоровкаєсь з Жидом, возь-
ме в фляшку кватирку горів-
ки або „гальбу“ пива, сяде
за стіл, видобуде осе-
ледця, кусень ковбаси або
солонини, розломить хліб
та живить ся чим Бог дав,
ще часом соли і чеснокау.
Так часом при балаці з
кумом або а сусідом і пів-
дня зійде; вкінци наклєне
Жидови та цілому його ро-
дови, заплатить та насмі-
тивши в цілій кімнаті, виї-
де. Та не так тут. Тут му-
снш стояти при барі як
бузько в болоті і пияги
„дрінк“ за дрінком, бо і-
накше забере тобі сальонет
з перед носа шклянку а
годі треба уступити місця
другому. Тут все на „га-ріан“ чи їсти, чи пити, чи
бавитись — а навіть спа-
ти на „гаріан“. За той час
нім Филип випє кватирку
горівки, ти сгратиш гар-
ний грім. Боли возьмєм ще
на увагу ту систему, що
чи велика чи найменша
склянка пива коштує одну
ціну, то стане нам ясно,
чому сальонет може нам
дати клатчик ковбаси чи
чого иншого „даром“, бо
то уже давно запланєне. А
які ті тутешні напої пожи-
точні, вистарчить подивити
ся на тих людей, котрі ча-
сто уживають снх напоїв.
Аж страшно дивити ся я-
ких дивоглядів та калік по-
робила з них „віска“ та
пиво.І так то виглядає в прав-
дивім свѣті наше житє і
наші гаразди в Америці,
чого так нам завидують
наші братя в старім краю
а яких нема кому добре і со-
вієно о всім поінформувати.
Не один уже з наших людей
упав жертвою такого не-
правдивого і представлю-
ваного в рожевих красках
американського житя. На-
писали йому, що тут добре,
але не написали як такому
добре і він не надумуючись
довго, приїхав. Стратив час,
гроші а часто навіть здо-
ровля або й житє — от і
доробив ся... Оно безпереч-
но тут трохи ліпше як в
старім краю, але людам
оборотним та уміючим жити
в тім пеклі праці.Та так живуть тут люди,
що сунь здорові і мають
яку таку роботу, але най-
лише — хорони Боже — за-
хоріє або стратить роботу,
то положєне його стаєсь
стораз гіршим як в старім
краю і тоді доперва пізнаєсь
„по чому локоть борщу“.
Скаже може дехто: таже
тут сунь добродійні заве-
деня, захоронки і т. п. Так,
оно правда, що Америка
має більше добродійних то-
вариств і заведень як може
яка иньяна держава, так
шож з того, за високі в них
пороги для наших людей.
Американська пословица
каже: „help your self“ (по-
можі собі сам) і они її в
щоденнім житю держать ся.
Видів я раз одну богату
паню, яка провадила на
шнурку пса. Пес був убра-
ний в шовкові стяжки і
в дібрану песячу одіж з
винятком хвиба чобіт, аби,
хорони Боже не застудив
ся а властителька не спу-
скала майже з ока свого
любимця і адає ся була
готовою виповнити всі його
забаганки, натомість не
звернула навіть уваги на
стоячу на розі улиці бідну
трясучу ся від зими ди-
тину. І такі випадки можна
тут побачити часто. Така
пані вміє розплакати ся,
побачивши як візник поби-
ває коняку, що не хоче
тягнути, натомість дуже
радо і з зимною кровю пі-
шлаб дивити ся як тратять
на електричнім стільці або
вішають якого чоловіка. І
шож сказати о такій су-
спільности, котра цїнить
далеко більше звірята чим
нещасні одиниці роду люд-
ського.

(Конець буде).

Антін Кічак.

Кацапська підлота.Нема алас ся богатшого
на свѣті народа на хрунів-
ство як наш. У нас того
шумовия суспільности на-
множило ся така сила і
то такого сорта і барви, що
страх подумати; а яке то
шумовине брудне — плане,
кілько в нїм погани, нік-
чемности, брусоватости та
ордннарности та всяких
инших усннх сторін знає-
мо уже з тих газет, які
виходять руським друком і
менше або більше руським
словом. Веі ворожі нашому
національному розвиткови
газети, перегають ся фор-
мально в добираний спеці-
яльних, культурі видавців
редакторів і їх покровителів
відповідаючих виразів. Взя-
ти „Поступ“ в руки, — аж
кашнить в нїм від масних
рдинарних слів. „Правда“
хоче показати ся дотепній-
шою, ну і добирає ще
ліпших епітетів, просто
ринштокових слів. І так,
трета, четверта до нудної
безконечности, словом твер-
до-руські газети спеціаль-
но взяли монополі брук-
вої культури і пишучи чи
друкуючи такий „дімєс“
тішають ся мов варіяти;
мовляв: „я їм наклав ліп-
ше“! Де культивує ся така
просвіта і відомости „зо
світа“ не може бути мови
о якихсь формах етики та
естетики, а вже що до
фальшу, підлої брехні, пе-
рекручуваня фактів — рів-
них майстрів нашим каца-
пам годі допитати навіть у
найдикийших народів. Ці-
каві собі ті наші твердолоби
чи то твердоруєси!!От возьмім у руки „Прав-
ду“ ту саму „Правду“,
котра називає себе органом
гр. кафедрального русько-
го народа і брацтва яка она
собі нівроку „делікатна“!!
Певно для того, що вихо-
дить під доглядом і відві-
дальностію почитового на-
лів здитинілого старика і
кацапського патріярха та
гр. кафедрального свѣщен-
ника. „Кумпанія“ від ка-
цапської новинки занепо-
коїла ся наміреном упоряд-
кованєм церковних справ в
руській олифантській гро-
маді при ново збудованій
церкві і щоби недопустити
до того, пустили в руз всі
чорносотенні духи і ужили
всіх гідних твердоруєської
партії способів, щоби роз-
бити намірене діло, зпів-
вечити, а потім крикнути
на ціле горло: дивіть ся
що українчики роблять, як
они ся жеруть! До акції
заягнули і служители цер-
кви і громади, котрий по-
винен був служити і за
хліб вдячним бути, самого
дако-учителя тої парохії,
котру кацапство хотіло роз-
бити. Дурному, як то ка-
жуть, вічная память; таке
мож сказати о тім великім
ростом але мізернім духом
чоловіці бо дав ся надути
і виїшов на „бубене“ „Ко-
тюзі по заслугі“ говорять
люде таке і тут. Кацапська
олифантська шайка працю-
вала в поті чола для „доб-
ра українцов“ так що той з
ріжками певно позавидував

ім їх енергії і завзятості гідної чеснішої справи.

Роблячи свою деструктивну роботу на плейбі не забули і на свій орган. В „Правді“ вішали пси на Преосвященного єпископа і священників, словом на все, що не ренегацьке, не кнютославне. Не дивуюся такому поступованню капців і їх органу — се є їх культ і песій обов'язок, але факт, що ті клеветники і перевертні сьміють виливати крокодильчі слези з тої причини, що їх не запрошено на посвячене церкви, насуває нам здогад, що тим люлям не пятої клепки бракує, але що то суть мерзавці і підляки найвищої степеня! Чоловік пануючий, не кажу честь людини, але свою власну, хотіби хрунівську гідність, повинен догнати ся границі крайної дурноти і найвищої підлоти. Жадати чогось подібного потрапить хіба витерте чоло, позбавлене людського вестиду. Давуюся членам брацтва, належних до „Общества“, між якими знаходяться і мудрі і чесні люди, любячі свою перков, обряд, мову, звичаї, обичаї і все своє щиро-народне руске. Гей, брати, члени Общества русских брацтв! чи у вас вже загубився ваш встид і ваше достоїнство, що позваляєте зневажати ваші найсвятіші почування, людей хоті бідних і зпрацьованих, але свою честь пануючих і нею дорожачих? Хто є єпископ, ми знаємо і гордимся тою честію, яку досягнули по тільки роках борби і змагання з ворогами нашої церкви і обряду, кидаючими всякі колоди під робітничі ноги в дорозі до досягнення зверхника церковного тут в Америці. Що ми за члени церкви русько-кат. обряду, що позваляємо кільком урядникам і неробам напосити на наше чесне руське ім'я ганьбу?! Таж ми повинні знати те, що „не віс для табаки, але табака для носа“, „Общество“ найбуде обществом гр. кат. брацтв і найдорожить тою назвою, або найрозлітає ся на чотири вітри!! Нам честь дорожає як нуждення запомога по смерті в сумі 600 доларів! Дорожій своїм достоїнством культурних людей. Шануймо свою честь!

Оліфантський Русин.

Допись.

Троу, N. Y.

Вправді кожний розсудний чоловік не звертає уваги на те, коли яка мізерна собака на него гавкне, то все таки не зашкодить такий собачий бодай в очі плюнути...

От так і нам приходить ся зробити зі знаном з своєї собачої вдачі шматкою, котра назвала себе „Союз“. Хто мав нагоду коли переглядати того протестантського „Лобуза“, то пересвідчив ся, до якого степеня низькості дійшла вдача

тих ренегатів і запроданців. А вже мерзять і ляк бере на саму галку, що предінь та зараза ренегатства, кормлена протестантськими грішми розширяє ся і яко шкідливий пасожит вкорінює ся в поодинокі наші руські громади. І як деінде, так і у нас, в Троу, N. Y. та зараза, завивана в шматці під назвою „Союз“, приходить лише хіба до кількох одиниць, котрі або впросто не розуміють, якою „задухою“ дше той „Лобуза“, або читають його тому, бо його прихваляють фатаси і під'агенти тих протестантських агентів! І коли від часу до часу котрий з тих фатасів пішле яку „допис“ до „Лобуза“, то нас то обходить так, як „гавкнене“ тої повисине згадані собаки. Але коли сим разом та собака, (котрі тепер навіть не мешкає в Троу але в Cohoes), посміла себе підписати „Січовник“, то тепер нам Січовникам ніяк мовчати, але заявляємо як слідує:

По перше — того протестантського фатаса ми яко такого до нашого Товариства „Січ“ не прийняли з тих простих причин, що Козаки-Січовики ніколи протестантам не служили!

По друге — наше Тов. „Січ“ вже на перших мітингах ухвалило не приймати в члени тих, що передплачують ренегатські часописи, як протестантського „Союза“ або схизматичного „Поступа“.

Притім застерігаємо ся, щоби ренегати від протестантських шмат враз зі всіма своїми задуреними фатасами і під'агентами не важили ся оскверняти назви нашого Тов. „Січ“ і підписувати ся під наше Товариство, котре після статутів не може своїх козацьких рук валяти протестантським бологом!

А вам, охланники від „Лобуза“ скажемо: Не вам оскверняти назву наших славних Козаків-Січовиків, не вам по юдиному боронити нашого генія Кобзаря, бо якраз наш кобзарь брив ся ренегатами, а Козаки з такими зрадниками як ви, справляли ся... по козацьки! Гаразд!

Старшина Тов. „Січ“ в Троу, N. Y.

Іван Кеценюк.

Іван Вагар.

Роман Городецький.

МУХА.

Загально вісним і дуже шкідливим овадом є муха і сей, хто потрапив би увільнити людскість від мух, відав би велику прислугу бо як доказують найсвіснійші дослідні учених природників, мухи є справжніми численними хоріб, розносячи їх по людях.

Муха живить ся найгіршими продуктами гниття всяких відпадків, а в стані повного розвою, жне всякими неспостережними для людського ока животинами.

Муха розмножує ся дуже швидко і тому так трудно її вигубити. Складає вона пересічно по 80 яєчок,

а припустім, що з положення цих яєчок вийдуть самці, то вже в другому покоління число мух побільшиться до 3.200. Ведучи далі се обчислене дійдемо в шестім покоління до 8 мільярдів і 192 мільйонів штук. А таке число з одної мухи мвожити ся в протягу одного літа. Однак число те в дійсності значно зменшає ся, бо мухи гинуть дуже в борбі із своїми ворогами, між котрими перше місце займають птахи і один рід грибка, котрий страшно нищить мухи. Грибок сей викликає, обяви пошестної заразливої недуги і особливо в осені мільйони мух падає від сеї зарази.

Що-до здібности травлення, муха перевищує струся. В леті поглотує вона множество мікроскопічних (дуже малісеньких не доглядає людським оком) галапасів, які збирають ся на покритих волосками місцях її тіла. Коли сяде де-небуд, стягає она передніми лапками до себе всі такі малісенькі животинки і пожирає їх.

Найнебезпечнішою є муха золотавка. Складає вона свої яєчка на людському тілі в природних його заглибленях (зморщинках) або в ранах, котрі від сего гірше розгнівають ся і ятрять ся. Сплячим влазить в уха і ніс, а в горячих краях буває причиною кровотоків, запалення мозку а навіть смерті. Бувають случаи, що п'яного чоловіка підчас сну закусували мухи на смерть.

Кожного літа трапляють ся також случаи, що деякі особи умірають від укушення мухи. Щож се за причина, що від укушення мухи умирає чоловік? Наші люди добре собі се толкують тим, що „муха сиділа на стерві або на галюці і натягнула в себе їд“. Справді муха сідає на всяких стервах заразливих і забірає з собою заразливі ідовини. Отже, коли така муха вкусить чоловіка, через те занецишує кров ідовитими заразами і в наслідок сего чоловік дізнає зажаження крові і умирає по коротких, тяжких муках.

Такі зарази як віспа, шкарлатина, дифтерія, є перенесені до нас переважно мухами. Хоробливі бактерії (заразні) дуже легко чіпають ся лапкою і пищиком мух, а мухи все ненаситні, скрізь шукають для себе поживи, сідають отже на недужих на заразливих недужих, на трупи і стерва і відтак розлітаючись розносять зарази з собою до інших місцевостей. На мухах знаходжено яєчка солітера, трихіни, заразні віспи, тифусу, сухіт і т. инші. А сухоти найбільше розносять мухи. Рівнож занесене до нас таких заразливих недуг, як трахома (египетське запалення очей), малярія, холера — учені дослідники приписують мухам.

Однак супротив так швидко розмноження мух, не

можливо їх, як небезпечних шкідників вигубити. Бо всякі отруї і інші средства на нищення мух є за слабі.

По селах знаменитим способом для відстрашеня від домів мух є обсадити доми ростиною ридици (Ricinus complanatus), котрої мухи не зносять і здалека оминають.

Супротив сказаного вище про муху, зрозуміємо, на як велику небезпеку наражають ся той, хто легковажно позволяє сідати мухам на споживні корми і взагалі розмножувати ся тим небезпечним ворогам.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР

Червень.

2/4 Талалея
3 П Конст. і Єлени
4/С/Василиска м.

5/Н/О. Сліпор. Мих.
6/П/Симеона
7/В/Обр. гл. І. Хр.
8/С/Карпа

— Час Русинам знати, що они Русини. Мимо того, що многі банки, в котрих американські Русини уміщують свій заправчий ящик гріш, мають спеціально для своїх клієнтів Русинів руських кореспондентів, Русини таки встидають ся признати ся що вони Русини і жадати кореспонденції в своїм рідним язичі. Препінь повинні над тим застановити ся що там де пишуть по словацьки або по польськи там так само повинні і по руськи уміти писати. Але наш Русин всего буде жадати але відповіді по руськи то таки боїть ся зажадати; він воліє писати зле по польськи або і по словацьки, але по руськи то страшно. Ануж люде подумают що він більш нічого не знає. Схаменіть ся, вже час стати свідомим Русинам, час вже показати, що ми також наріз, а не якась мішанина всяких народів. Чиж так трудно додати в своїм листі „прошу о руську відповідь“.

Згадайте слова нашого поета Маркіяна Шашкевича „бо серце ми руське і віра мп руська“.

— Край жебраків. Після урядової статистики в Росії є 8 мільйонів жебраків. Щоби запобігти збільшенню жебраків утворив ся там до того комітет. Комітет сей звніс просьбу до російського уряду, щоби вибрати спеціальну монету вартості одної копійки. Монету сю діставали би жебраки від милосерних людей і за неї можна би купити тільки що небудь до їди і дістати нічліг.

— Гармати в 20 гіці. В Америці зроблено автоматичну гармату, яка справді представляє собою найвище удосконалене сучасної техніки. Велична своїм розміром і силою ділана — прикріплена вона на автомобілі (самойді), на яким крім неї і амуніції можуть помістити ся ще 12 чоловік. Той автомобіль враз із гарматою і з людьми є в стані перебігти 40 кілометрів на годину звичайною дорогою. Така страшенна передвигнена скорість артилерії повинна спричинити цілий переворот в воєнній справі. Пробі з гарматою оказали, що вона викидає в мінути 250 штук 300 фунтових кулі на віддалені 5½ кілометрів.

— Ідовитий пудер. Жінка одного архітектора в Петербурзі замітила недавно, що її шось не гарне творить ся з лицем. На її лиці появили ся якісь викиди та задири і біль підскірних. Не розуміючи причини того підца

вона до лікаря. Лікар ствердив параліж личних і шийних м'язів, а спричинило те уживане фіялкового пудру. Тепер уже певно пані архітекторова спрагить охоту бузи „файнок“.

— Огністе море. Німецька військова маринарка робила недавно в присутності цісаря Вілгельма пробі з новим воєнним винаходом, що може мати великий вплив на спосіб ведення в будучині морських воєн. Ходить о новий рід т. зв. грецького огня, який придумав оден німецький офіцер. Від довірого вже часу пробовано зреконструувати славний грецький винахід, а пробі ті дали досить успішний вислід. Давнійший „грецький огонь“ служив більше до оборони, і був средством ручного бою, бо огняні стрільна, не даючи ся нічим угасити, треба було кидати на несприятельський корабель з дуже малого віддалення. Новий рід „грецького огню“ різнити ся значно від давнього. Се властиво не стрільна, але огонь що виливається на поверхню моря і прямиє до несприятеля. Огняна теч удержуєть ся як олива на поверхні води а раз запалена не дасть ся нічим угасити. В часі проб уживано різних способів гашення, але ані вода ані ніякі хемічні препарати не помагали. Винахідник представляє собі примінене винаходу ось як: Напротив ворожої флотії висилаєть ся корабель, наповнений грізною течію. Коли найдет ся досить близько противника, викинуєть ся експлозійний корабель, горюча теч виливаєть ся на воду, а море на величезнім просторі стаєть ся правдивим „огняним морем“. Подробиці винаходу правительство, держить в строгій тайні а про вислід проб не подано офіційно ніякої вісті.

— Бичий заступник. Цікаву приповідку розказують німецькі дневники з одного села коло Raab в Горішних Ракузах. — Одному газді занедужав бик із пари его господарського інвентаря... Заклопотав ся сарака газда чимало, як він буде скородити поле без одного бичка. Аж тут зголошує ся его наймит, здоровий парубок і жертвує ся з доброї волі заступити в роботі хорого бичка. Він радо піде в запрязі, як би й сама тварина, іно вимовляє собі за ту працю бичка кожний день крепкий підвечірок і літру пива на вечерю. Господареві пильно було скородити поле, то і рішив ся на таке биче заступство... А, щож? ліпший здоровенький парень, ніж хвирний бик... а тут і робота тисне... і подумав собі і... запряг парубка поруч другого вола... Так за обіцяну їду і напийки кондив німецький парубчак поруч скотини і прів кілька днів роботи, аби дорівняти своему дужому товаришеви-бикови і заслужити ся газді, що поїв і кормив закланного ласуна; при тій самопосвяті своему животини не зважаючись на куслий заміткі одружачих его видців-співсельчан. Аж тамошний парох вплинув енергічно на господаря, аби випряг того бичого добровольця, бо се негідне хрещеної людини ставати до роботи за бика і понижати себе до скота за корито брата... В кінці послухав газда, але наймит кривдував собі дуже, що той дини не покушав вже пива. Ілюстровані дневники подали образці тої велими будуючої події. Се справдішня оскотійність, якої у нас — славити Господа — і серед крайних нуждарів не найшов би.

— Гарний син. В Трелязе спечрчала ся мати зі сином, котрий прийшов до дому п'яний. В часі суперечки, кинув син в голову матери запалену лампу. Страшно попечену відвезено до шпиталю, де она померла в дуже тяжких муках. Коли то вже раз

зрозуміють люди страшні наслідки п'янства і перестануть пити?

ВИКАЗ ЖЕРТВ

на приватну українську гімназію в Рогатині:

О. Н. Підгорецький		\$3.00
О. С. Макар		2.00
Т. Фльорко		2.00
М. Новак		1.00
В. Воробець		1.00
Гр. Бойкевич		1.00
І. Тицький		1.00
І. Кузь		1.00
В. Вонсович		1.00
М. Гарасим		1.00
Гр. Кульчицький		1.00
Н. Н.		1.00
В. Ярецький		.50
А. Туник		.50
Гр. Воробець		.50
В. Благий		.50
С. Окрепкий		.25
Х. Ягер (ізн.)		.25
Т. Каськів		.25
О. Будяків		.25
А. Остешевська		.25
І. Швець		.25
Д. Минх		.25
С. Чосник		.25
В. Черкас		.25

Разом \$20.25
Попередно було огол. \$12.65

Разом зібрано \$32.90

Жертводавцям складає ся серйозну подяку а зарозом просить ся збирати датки по найменшій місцевості, щоби допомогти нашим братам в так великій ділі. Гроші вислоно на руки Др. Михайла Галуцького директора приватної укр. гімназії в Рогатині.

Іван Лялька.

— Радячи Вп. Читачам, аби спробували нашого Котвичного „Rain Expeller-a“ зовсім не просимо, щоби вони робили якійсь дослідні. Слава сего ліку полягає виключно тільки на його skutочности, яка в цілм світі з'єднала йому признане. В ліченю ревматизму, подагри та інших болів нічо не дорівняє тому лікови. Ціна флашкою 25 і 50 центів.

— Хто знає теперішню адресу о. І. Дуділа, бувшого гр. кат. пароха в Гренвілі а перебуваючого тепер в Канаді, зволить ласкаво донести до Ред. „Свободи“. Справа вельми важна.

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

16 акрів доброї землі, дім з 7 кімнат, 2 стайні і возівня, 3 топи і молочарня, 30 овочевих дерев. Фарма є в добрім положенні коло Glen Gardner, N. J. Властитель: Mr. Mike Sedlar, 32; E. 72. st. New York, N. Y.

ПЕРША ПОМІЧ.

В разі якогось припадку або наглого захоріння звичайно надмірної ваги в перша поміч. Чоловік холодно розумуючий сейчас стане думати над тим, що може зменшити або зладодити біль хорого. Кожда мати знає, а принайменше повинна знати, що робити заки прийде лікар. Одним з ліків, над яким ми повинні застановити ся, в разі паглої недуги є Трінер Американський Елімір Гіркого Вина, позаяк він регулює кружляне крові а тим самим всі органи тіла призволяє до виконування звичайної праці. Сей лік є знаменитий в усіх недугах жолудка і язоту, має місце опитного, лікаря. Люди бідні і хорі находити в сім ліку найліпшу поміч. Уживайте його сейчас тепер, коли в природний спосіб хочете очистити свою кров. По всіх другесторах.

JOS. TRINER,

1333-1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Русько-Англійський **ТЛУМАЧ**

з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. Сторін 256. Тверда обкла. Ціна 60 центів. Заоволити у: And. Sawka, 52 Greene St., Jersey City, N. J.

Розвага на розваги під розвагу.

„Великих слів велика сила, а більш нічого“ сказав Шевченко, та так робимо і ми. Чим ближше конвенції, тим більше дописей, тим більше колотнечі. Прокти сиплять ся мов з рукава на потіху хйба тих членів, що шукають в „Свободі“ лише за розметом. На першій плян висунули ся прокти: а) в справі кольтонізації (полеміка на сю тему дд.: Вали, Кирилюка, Ардана, о. Понятишина і Костіва), б) в справі побільшення „Свободи“ і дворазового її видавання (Белі і Джмелика), в) в справі зміни розмету на раціональний і справедливий (Ардана, о. Понятишина і Білянського), г) § 193 (Ардана і о. Понятишина).

Починаю від першого.

Кольонізація для нас се річ важна — і в сій справі забирав я свого часу голос та був і є противником кольонізована Вірджинії Русинами, тим більше, колиб мало воно бути масовим, систематичним і під протекторатом Р. Н. С. Колиби земля в Вірджинії була таким маслом а відносини такі ідеальні, знайшлиби ся поза Русинами скорше Німці або і питомі американські фермери, котрі розібрали-б сю землю скорше нас а і протекції і капіталу би їм не бракло. Тимчасом, як зачувати, Німці цілими громадами тягнуть в полуднево-західні держави і і Мексик; німецька держава висилає гр. Генріетту von Salzen для провірення тамошних відносин, корабель „Франкфурт“ привозить до Galveston 570 німецьких емігрантів на поселене; американські фермери переселяють ся до Канади, а у нас як звичайно по кількох дописях в справі кольонізована Мексика або скріплювана вже існуючих кольоній в Канаді, вчіплено ся Вірджинії, хочаки конечно зробити з неї другу Галичину, з тою ріжницею, що в Галичині мас ся бодай які-такі права і знає ся язик, а в Вірджинії натомисть буде мати ся чорного сусіда і білого ката.

Що до збільшення або і дворазового видавання „Свободи“, гаразд — але чи то потрібне? Дворазове видаване „Свободи“ потягнуло би за собою подвійний кошт друку, експедиції і почти, коли тимчасом „Свобода“ в своїм форматі і величині вистарчала би цілковито і вдовольняла-б членів, коли би вона була редагована інакше. Коли-б зредуковано часть урядову а взаглядно стягнуто всі оголошення, звіти, посвідки, рухи в відділах, поручення, припіння на одну сторону, зменшено формат оголошень так з відділів як і бизнесменів та призначено до сего так же одну сторону, то все позі-стало-б ще шість сторін, отже достаточо місяця на белетристику, відповідні до-

писи, новинки і т. д. Коли би „Свобода“ виходила на-віть два рази, то кождий мені признати мусить, що перший раз (часть урядова) була би навіть не переглядана, отже злишна. Ми ви-даємо газету для себе, тож повинна вона бути висло-вом галок і стремління на-ших загальних а не вузко-партійних поглядів, та по-винна бути зеркалом того, що діє ся в нашій новій і старій вітчизні. „Свобода“ отже повинна містити не строго наукові розвідки, цілсважневі безпотрібні до-писи або статі, але легонькі оповідання, нариси, фейле-тони, писані приступним і зрозумілим стилем, недовгі розвідки наукові (так зі сво-єї літератури як і перекла-ди) але все то в тоні ціка-вим, займаючим та прикува-ючим до себе нересічного читача. Притім редактор, працюючи для газети, му-сить бути відповідальним за-ню, мусить бути самостій-ним, незалежним, так довго, як довго він є редактором.

Що до словенської „Сво-боди“, то мусимо сказати, що се є ганьба для нас, що ми мусимо до своїх бра-тів промовляти чужою мо-вою. Чи є ще який другий народ, щоб так поступав? Вправді видають усі куль-турні народи свої газети в чужих мовах, але тільки ддятого, щоб чужий наріз запізнати зі своєю культу-рою. Коли знаходять ся у нас читачі словенської „Сво-боди“, то знак, що вона все таки потрібна, бо ті де-сятки чи сотки, виховані під мадярсько-кацапським ярмом, не були в стані на-учити ся своєї матерної мови і письма, але напим сьвятим обовязком є число таких людей зменьшувати і поступенно в часописи місто словаччини впровади-ти українську мову, хочби пришло ся писати з початку і латинською азбукою.

Що до зміни тарифи а зглядно розложеня розмету на справедливий, появились два голоси: а) Ардана, що-би платити тільки центів, кілька літ з доданем до сего сталого розмету і що-би ще до посмертних ubez-печень (запомаг) долучити: 1) запомагу в разі нездіб-ности до праці і 2) в разі старости; б) Білянського, що би Р. Н. Союз зістав і на-далі лише товариством за-помаговим родини члена по його смерті, але щоб впро-вадив раціонально розложе-ний розмет, одіюючи чле-нів після віку і зачисля-ючи їх до ріжних тариф. Що дотеперішній режим платні несправедливий, о-пертий на взаємности на-подобу середновічних цехів повинен бути безусловно усунений, се ясно, бо в-противім разі грозить упад-ком Союзу або надмірним обтяженем членів молод-ших. Одною дорогою ви-ходу є застосоване тариф асекураційних так після Ардана як і Білянського — однак сю річ мусимо трак-тувати річево. Р. Н. Союз є товариством запомаговим

родини в разі смерті яко-гось члена. Після Білян-ського повинен Р. Н. С. зістати надалі таким а не інакшим; після Ардана Р. Н. С. повинен статись то-вариством асекураційним, а принаймій впровадити всі родини обезпеченя. Беручи проєкт Білянського під ува-гу і яко такий одинокий який можна, застосувати до Р. Н. Союзу, потреба було-би лише уложити тарифу, застосовуючи тарифу това-риств асекураційних netto з долученем якогось про-центу (10—25%) на покрит-те коштів адміністрації і платні урядників. В таким разі розмет був би сталий для члена підчас цілого року, а по році, вразі коли би в Р. Н. Союзі позістава-ла надвизка розділювано би таку процентово поміж членів або додавано би до фонду основного на запас; вразі коли би були браки, підвищено би розмет о якийсь % так, щоб покрити браки і охоронити ся від них в біжучім році. Бе-ручи проєкт Ардана, річ має ся цілком інакше. Р. Н. Союз мусів би статись то-вариством асекураційним або щось до сего подібним при пятайцяти тисячах членів і то по більший ча-сти робітників тяжко пра-цюючих (майнерів) без за-певненої будучности. Що до нездібности до праці, то Р. Н. С. і так забезпечує в разі утрати деяких частий тіла ціле або половину по-смертного.

Застановім ся ще на од-ним то над винагородою я-ку побирає член в разі хоро-би не з Р. Н. С. але з даного відділу. Ся справа не була порушувана і правдоподібно не буде приємною для відділів, котрі мають сотки членів, а як раз користною для відділів оменьшим числі членів. Колиби Р. Н. С. приняв на себе виплату запомаги хорим, (в обох випадках чи зістане тарифа опрацьована лише на по-смертне чи і на инші у-безпеченя) в таким разі ви-ключило би ся надужитя зі-сторони відділів на неко-ристь членів, як заразом членів віддалоби ся в без-посередню звязь з Р. Н. С. Вправді можнаб закинути, що в сей спосіб обтяжило-би ся адміністрацію Р. Н. С. справами льокальними, могли би діяти ся надужити-дальше, але уже не зі сто-рони відділів але членів, однак сему можна би було по части зарадити. Виплату членови залагоджував би даний відділ з розмету, від-силаючи решту до Голов-ного Уряду; член предкла-дав би як і до тепер сьві-доцтво лікарське, а вкладки які тепер побирають відділи (75-50-45) ішли би як ста-лі рівні додатки разом з премією до головної ка-си. Дані відділи стали би більше товариствами о характері приватнім, а побирані ними місячні вкладки могли би служити на цілі користні для від-ділу (бібліотека, інструмен-ти музичні, декорації до

вистав театр. і т. д.) а чле-ни не потребувалиб обавля-ти ся, що забракне гроша в касі на покритє коштів на похорон або хоробу чле-на. Що до опрацьованя та-рифи то о се Р. Н. С. по-винен подбати завчасу ще перед конвенцією так, що-би делегати мали уже щось реального перед собою що можна би докладно обгово-рити і критикувати. Після мосі думки найвідповідні-ше було би визначити певні премії (нагороди) от н. пр. \$250, \$150 \$100 за обробле-не тарифи як також кілька менших премій за обро-бленє тем тикаючих ся нашої кольонізації 1) о Мексик, 2) Вірджинії, 3) Шкільництво, 4) якою по-винна бути „Свобода“ 5) що ми повинні друкувати і т. д. В тим випадку так а не інакше ми повинні поступати, бож на „патрі-отичність“ ані числити ані вимагати від когось не мож-на, тим більше, що тикає ся оброблення тарифи, то обавляю ся чи знайдуть ся люди хотяйби і університет-ськими студіями (а не „бі-ті“ в тим „фаху“) які без великих моволів уживаючи підручних таких асекура-ційних тов. чужих (бо ру-ським язичі таких праць не-ма, праця Яросл. Кулач-ковського нескінчена) в так короткім часі змогли виго-товити. Премії можуть бу-ти для таких лише частин-ною винагородою як також і заохотою до праці.

Виступ і полеміка між Арданом а о. Понятиши-ном по причині § 193 ви-кликкала безпотрібно певне замішанє і непорозумінє між відділами Р. Н. С., тим більше що Ардан ужив сред-ства невідповідного, розси-лаючи циркулярі новні о-буреня а не подяючи вла-стивої причини не приня-тя його дописи. Сам § се нічо такого щоб могло противити ся розвоєву Р. Н. С. або взагалі ображ-увати переконаня одиниць. Р. Н. С. полягає не на о-диницях але на тисячах, а є через своїх представни-ків на послідній конвенції сей параграф ухвалили і вони уважають його поки що за раціональний. Що правда не всі Русини суть гр. кат. та є між ними спо-ре число православних і рим. кат., але ті тут в А-мериці лише одиниці, ко-трі волили і волять ввязати ся зі всякими „Рабочими Союзами“, Sokolami, ніж вступати до Р. Н. Союзу, хочь в його статутах не було ще і згадки про я-кійсь релігійні переконаня. З другої сторони коли прав-диво залежить нам на сих заблудших з під Лежай-ська чи Полтави. то з того щє не конечно виходить, аби сей параграф викидати; вистарчить додати до ньо-го лиш малу поправку, ко-тра не ограничувалаб всту-пу тим національно сьвідомим одиницям, або щось подібне.

Сподію ся, що тих кіль-ка уваг викличуть заінте-ресованє і полеміку — чо-

го би я бажав, а в данім випадку старав ся відпо-вісти.

Костів Степан
70-й рік Р. Н. С.

Петро Ярошко

з Товарної, Ст. Самбір щєз перед 2. роками. Хто би знав про него чи живого чи вмер-лого що небудь, прошу ла-скаво повідомити: Зофія Я-рошко, 109 7-th Str. S. S. Pittsburg, Pa. Дістане на-городу.

THE FIRST NATIONAL BANK
OF MINERSVILLE, PA.
Капітал \$50,000.00. Надвизка нерозділені зиски \$93,000.00. Заснований 1864 року.

Проводить загальний банко-вий бизнес. Видає міжнародні моні ордер, драфти і пере-ає гроші до всіх частий сьвіта, по-читає гроші на реальности. Де-озити сего банку подвоїлись аротягом послідних 5 літ і вно-сять тепер около \$500,000.00.
Гроші пере-ає через фір-у Klauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

R. J. GLICK
Агент асекураційний від огляд
26 Офіс находить ся в
WILLIAM Mc CONNELL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

Нові українські рекорди
спроважені в Галичину
Суть вони 10-літні по-двійні 65 цит. штуки. Сі рекорди суть на обі сто-рони. На одній стороні ліній, а на другій при-гравки до талцю. Великий фонограф і 12 рекордів продаемо в ціні по \$15.25. На жаданє посилаемо без-платно каталог.
GLOBE RECORD & SUPPLY CO.
213-215 E. 4-th St., New York.

Ся \$15.00 годинка за \$3.75.
Сю гарну американську годинку, котру продають в склепах по \$15.00, пішломо Вам лиш за \$3.75. Подвійно золочена, а гарно гравірованими окладни-ками. Найліпший американ-ський осередок в 7 камилях. Найновітній улашєна. Двай-цятьлітня гаранція. Дам-ські і мужєські годинки. Час держити добре. Висламо врає в дру-гом поштовим лавцупом ав посліплатою (С. О. D.) за \$3.75 і пош-тою за пересилку. Нільно оглянути пе-ред купом, а если Вам не подобаєсь, не приймайте. Агент зверне її на наш кошт. Пішліть \$3.75 є заамовленє, а ми оплатимо пересилку і дамо Вам даром ще перетяг в другею волоту. Купіть шість за \$22.50 а ми пішлемо Вам одну годинку даром (разом 7). Мужєську або жіночу. — CARROLL CUTLER & CO., 444 Manhattan Bldg., Chicago, Ill.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"
Сильні мислі піть Вам не по-можуть, наколи Ви терпите на-Рематизм. PAIN EXPELLER силь-но вториний сейчас принесе Вам полегшу і усує причину боля-ни. — В ціні по 25 цит. і 50 цит. По всіх аптеках.
F. Ad. RICHTER & CO.
216 Pearl St. New York.
Посір на охорожку марку „Котвиця“

Календар-Провідник
на рік 1910
тепер лиш 25 цит.
Паміть до
EUG. HWOZDYK
705 Main Alley, S. S. Pittsburg, Pa.

РУСИНИ! Спомагайте своїй Ру-синів. — Посилайте гроші до краю, купуйте шифкарти в Рускій спілці RUTHENIAN EXCHANGE CO., 184 HUD-SON STR., NEW YORK. У-давалєсь також до неї в спра-вах ґрунтових і військових, котрі ся Спілка гочно вико-нує.

Одинокий рускій адвокат і нотар на іділу Америку Доктор прав
ЮЛІАН ЧУПНА
Конаулярний конісар.
Пологаєже всі справи в Галичині. Процеса спадкові і ґрунтові. Шдберо гроші від довжників. Справи військові. Опряджує контракти, повомочія і всі инші документи. Перепроваджує інтабу-ляції і всі инші ґіротечні.
3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.
Адрес почтовий:
JULIAN CZUPKA, LL. D.
3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

Петро Ярема
русський погребник
виноччає керичі на весіля, хрест-ни і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-юю а 8-юю ул.)
Телефон: Orchard 2568.

Книжки

Кі можна дістати вскладі кни-жок „Свободи“:

Америка	15
Борба клас і чому робітники організують ся	15
Весела Книжочка з образ. ..	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	30
Емігрант	15
Жовнір	10
Журавлі	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадалий народ	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угор-ських Русинів	15
Новий Завіт	\$2
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінєць сьвіта	15
Псалтир	\$1
Розмова Поляка з Русиним ..	10
Релігійні вірованя	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімсєа	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітничє драма	15
Сонник	30
Говариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Які то є люди на землі, з 20 образами	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-англійський тлумач ...	60
Молитвенники в красній оправі.	
Бог Надежда моя	\$2.50
Хліб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (з звич. опр.)	75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	90
Зборник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колекторські цер-ковні	10
Книжочки Братські	10
Помияник померших душ ..	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерті	3

Пішіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.

Гробы патріархів.

Серед скалистих утір, покритих зеленим плащем виниці, знаходиться це прастаре місто Геброн, ціле збудоване з сірих камінних брил. Дахи склеплені, а малі лукваті вікна не дуже багато пропускають світла до середини домі. Цілість его нудить однаковістю красок і видів, лише кілька мінаретів се-б то магомеданських каплиць уривкорудняє его.

Ті мінарети належать до великого мистецтва (божничі), де в недостатних для нікого підземеллях находяться справді гріб-би Авраама, Сарі, Ісаака і Якова.

Авраам поховав свою жену Сару в подвійній печері поля, що виходить на Мавро, там де є місто Геброн в краю Ханаан.

Гріб той передвічний не споганилий ані одним новочасним будинком. Входячи на гору до мечету, бачить ся підвалний з великанських брил, які з цілою певністю мусять бути сучасні першим королям з покоління Юди. Те місто існувало від початків Ізраїля і про него з часта говорять ся в біблій. Кілько старинних пам'яток мусить крїти ся в тій землі, на якій панують вороги християнства!

Мечет Авраама внісений в половині висоти згір'я, глибоко вирослого в тім місці. Сто-рожить він над тасмичною пе-черою, в якій від чотирох тисяч літ спочиває розсудний патріарх із сином і внуком. Купив її за 400 срібних сиклів від Гетейця Ефрона, сина Сеора.

Тепер навіть музулманам не вільно звидувати ту святиню, а християнам і Жидам строго за-боронений вступ до мечету; ніх-то не дістане ся туди ані підсту-ном ані за ціну золота. Коли кількадесять літ тому назад, на розказ султана, брама мечету розтворилася ся для князя Вельс, помершого тепер короля Англії Едварда VII, місто Геброн тро-хи не кинуло ся до зброї.

Чужинцям вільно тільки обій-ти довкола те святе місце доро-гою, окруженою високими му-рами. Підвалний того мечету зложені з великанських брил, які нагромаджені тут король Да-вид, щоб звеличати гробницю праотця Ізраїля. Ті мурі, яких жадна сила не заляти, мали вже 2000 літ, коли Араби збу-дували на них мечет, покритий тепер плісною вікні.

Зараз при самій землі є ці-лина, в яку вільно Жидам і хри-стіянам всунути голову, щоб поцілувати святі плити камі-ні. Можна бачити з якою погор-дою і насміхом дивлять ся діти Арабі на жидівських паломни-ків, які лежачи на землі, натяга-ють шні, щоб діткнути ся у-стами до гробівца патріархів. Довкола стіни святять як поді-розвані від дотку тільки рук і голів людських, які в протягу довгого ряду віків опирали ся о них. Се то одинокі з найстарших місць почитаних людською і від чотирох тисяч літ, ніколи не пе-реставали люди вандрувати до него.

Дорога вносяча ся висше, го-рує в кінці над мурами; тоді можна заглянути в глїб і при-глянути ся трем мінаретам, що хвилює тїнь на місця вічного супочинку трех патріархів. Се-редній, височинний здаєть ся над гробівцем Авраама, безфо-рмний як скала, від накиданих верств вапна і закінчений вели-канським бронзовим піамісяцем.

Околиця цілком певно вигла-дала так само за часів Авраама і так само рапком пастухи ви-ганяли череди на пасовища. О-бачає на сході подишлили ся ті самі, що за патріархів, а одна-ко коли-б прийшло ся почислити віки від хвилі, коли Авраам ку-повав ту печеру від Ефрона Ге-тейця, щоб поховати Сару,

можна-б дістати заворот голови... — Зложіть моє тіло там, де спочивають отці мої, в подвійній печері на полі Ефрона Гетейця умираючи в Єгипті, говорив до синів Яків. — Там поховали Авраама з женою своєю Сарою, там лежить Ісаак з Ребекою, там поховав я також Ліву

Улюблений син Йосиф спов-няє волю батька і з над берегів Нілу везе его тіло до далекої землі Ханаан. І дійсно стала ся дивна річ: найгарніші гробівці Ассирії, Єгипту і Греції поупа-дали, або стоять порожні, збез-цещені, — а на просту камінну печеру нія рука не протягну-ла ся і тепер так само як сорок віків тому, вона є предметом по-шани мільонів Жидів, християн і музулман. Хто знає, кілька ти-сяч літ над нею ще перепливе, не роблячи ніякої її шкоди.

Потрібно до роботи в фабриці капелюхів і футер мушн в віці від 21 до 35 літ. Стале місце, добра платня. Не жадас ся до сего жадної науки.

Зголошуйтесь між 7 а 8 годиною рано.

Jonas & Naumburg
516 W. 35 Str., New York

Російсько-Американська Лінія.
Одинома б-з пересідання
Америкю і Росією.
(Russian-Imperial Mail Steamers.)

ПАРОХОДИ
відпливають в Нью Йорку:
„Естонія“ — 4-го ма-
„Бірма“ — 1-го червня.
„Росія“ — 15-го червня.
„Лігуанія“ — 6-го липня.

Ціни шифарт:
До Роттердаму. До Ліверпуля.
\$31.00 — III класа — \$38.00
\$33.00 III уліпшена кл. \$40.00
\$43.00 — II класа В — \$50.00
\$50.00 — II класа А — \$60.00

З Ліверпуля:
II класа А \$57.50 — II класа В — \$52.50 III класа \$38.50.

Крім того пасажери III-юю кла-сою платять \$4.00 як таксу жа-дану американським правитель-ством.

A. E. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agents,
27 Broadway, New York.

условно точно на спеціально зробле-ний для людей, котрі роблять при же-ливаннях і гварантує ся на 20 літ. Не-визначна вага. — Ми виплемо сей одинокий на кождо адресу за посліпла-том. (C. O. D.) \$5.75 і за вворот пере-силки, в тїм правілейом, що кождий може його оглянути, і если ему не по-добав ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у п'яного купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом пово-лоченый ланцуншук з дарковисом — до-дає ся даром до кожного годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

METALLIC HEELS AND COUNTERS

Металеві овдаси і зап'ятки.
Для майнерів, каменарів, фармерів і всіх, що роблять при тяжкій роботі.

Се відносить ся до Вас. Вони зроблені із сталі. Леккі від шкєри. Перетрепають чоботи і вацадять Вам гроші. Легко їх прикріпити. Кождий швец Вам їх на-ложит або діставте їх враз а чоботами у Вашого купця. Пам'ять ко кнжочку, в котрої довідастесь більше.

UNITED SHOE MASHINERY CO.
Boston, Mass.

ДАРМ! Дано Вам асорті даром сего прегарну, ані срібними обладнання, \$10-доларову гармонію, як розширення нашого тото-го між нашими приятелями. Се є пер-шорядний інстру-мент, аа котрий в складі на-длатили бисте \$10.00. Ми не раху-ємо Вам аа цю аї-цента. Пи-шлемо Вам з різних гатунків як російськй, ав-стрійськй, турецькй і боснійськй тютю-ни до факів або на папрєс, асорті вартості \$6.00. Ви можете легко про-дати сей тютюн Вашим знайомих, по-важ ся сїм найлучшій сїмтоті тютю-ни, як Європейськй так дуже люблять. В сей спосіб Ви поміжете нам розвити-шувати наш тютюн. В тїм самім асорті-ку враз в тютюни ми пішлемо Вам сїм милозвучну гармонію. За тютюн одинок частинку Вам дини \$6.00. Можете нам післати у листі \$1.00 наперед, а рєшту \$5.00 заплатите в найближшій Нам експресовій офісі, де можете ог-лянути тютюн і гармонію. Если при-шлите нам цілу суму \$6.00 різноразно-а вмовлені, пішлемо Вам цю як осі-бну премію старокриву факку або машинку до робленя папрєси. Дєкн в наших костюмерів прислалі нам вно-вмозовення по кілька разів і поручували наш тютюн своїм приятелям, що є о-внякою, що ми сїмко вірогідними і ро-внимо се що говоримо. — Гроші зверта-єсь кождому незадоволеному, если вер-нете до 7 дєн. Не вноліжайте, а зама-вляйте сєйчас, аки це на плєно.

EUROPEAN TOBACCO CO.
33 LEONARD ST., Dep. 52,
NEW YORK.

ВИРОБИ БРАЦКІ
машлі, шапки, відзнаки,
хоругви, уніформи.

V. H. MORGAN
13 N. MAIN ST
SHENANDOAN, PA

ПРЕНУМЕРУЙТЕ гумори-стично-сатиричну часо-пис „ШЕРШЕН“!!!
Коштує \$1.50 на рік.
SZERSZEN
439 N. 6-th. Ave. SCRANTON, PA.

Братя Родимці! Хто в Вас має до поладження в старім краю які небудь справи, а іменю: Процеси всьлякого рода: грошеві, ґрунтові, векселі і проваоріальні, аробити реституцію то є водане о відновлені терміну в справах цивільних як і кариш, ввести рекурс якийнебудь або відклик, перепровадити пер-тракцію спєдкову, списати інвентар, контракт купца, продаж, найму і дарювання, скрипт доживний, квіт екстабулційний, повно-мочє, цєсєію, тєстамєнт і т. п. — так само, хто хоче поладити спра-ву військову, нехай в повний довірєм удаєть ся до мєні чисто правни-чої канцєлярії, а всьляку пораду листову чи устну отримає безплатно.

Ваш Родимець і Адвокат крайовий
KAROL JAZWIŃSKI
233 FITZWATER STR., PHILADELPHIA, PA.

WATCH CREDIT CO.
105 Chambers Str.
New York, N. Y.

Михайл Роздільський,
АРТ. МАЛЯР
малює церковні образи, декорації і куртини теа-тральні і прикрашує стїни в церквах в різних стїлях після власних плянів.

MICHAEL ROZDILSKI
319, 3 Ave., Scranton, Pa.

Позір Братства!
Роблю всі братські річі най-лучше і найкрасше, а найліп-шого матеріалу аа дуже при-ступні ціни і аа роботу гваран-тую. Продаю книжки і на жа-дає послілаю ціниш.

Бєсь довголітнім членом Р. Н. Союзу. Проч а чужини; уда-ваєть ся до сего! Мій адрес:
STEFAN KALAKUKA
215 Moran Court, Scranton, Pa.

Русини Німбурга! чи ви знаєте, що гроші — то сила?
Старайтесь пізнати та пізнати сєла-дати сєбї оцїдності в сїмтотій Банку на рої ул. Carson-a і 14-ої. Сей банк є одним з найстарших і най-новіших банків, що цілкомто забє-печу Ваші оцїдності. У нас склада-ють ся гроші цєрковні, братські, сїр-ітські і ин. Козаки, що має у нас гроші, отримує на бєжисє вїт сїмтоті-вих контролєрів.

Продаємо корабельні карми на найліпшій лінії, а гроші до краю висилаємо по поч-товім курєі

German Savings and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St.,
South Side, Pittsburg, Pa.
Й. Е. Рот, прєс. А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, ур. банк.

Б. Сулковський і Ко.
виробляє повновласти, контракти, істабулює спадки, веде процеси, нупує і продає в краю ма-етни, реальности, а під навцією 15 тисяч доларів по-силає гроші, продає дешево миф-карти, поладжує справи вій-ськові, асєкєтєрукові і узыльєня від вправ.

Всє веде скоро, рєтєльно і дешево. В кождім случай пишїть на адресу
B. SULKOWSKI & CO.,
22 Belmont Ave., NEWARK, N. J.

Др. ВИСОЦКИЙ,
одинокий в Ньюарку русьскй лікар і хїрург з СТАРОГО КРАЮ
лічить всє недуги мушн, жєнокідїтїи. Спеціалїтєт від недуг жєлоудка та всїх секретних, полових хорєт мушн. Вилічує в недуг на завєсїдї, як бн і вастарїлою і занєдбаню вонає була

Перші оглядани хорєго даром.
26 Говорю по російськїи.
Office 142 Ferry str.,
NEWARK, N. J.
ТєлєPHONE:
L. D. 1105 Market; 533 B. Newark.

„ДУШПАСТИР“
се прекрасна, щиро-руська церковно-народна газета.
Виходить в Філадельфії кождого місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі свєтїа. В „Душ-пастир-и“ друкують ся важні для всїх оголошеня гр. кат. канцєлярїї Епископєської. Не брак там і жартів весєлих та сьмїшних, і красних образків. „Душпастир“ всїм подобає ся — всї его хвалять.
Коштує на цілий рік так тут в Америкї як і до старого краю всєго лиш \$1.20.

Читайте, що пишуть за „Душпастир“:
Салог, Sask., Canada, Март 29, 1909.

Всємєма Редакція Душпастирї! — Признаю Вам щїру правду, що ніяка часопїс так не єдолила мене, як ся наша, дорога часо-пись „Душпастир“... Са часопїс то єсть так, аки є дуже сильну по-сузу, лєскїй, манїстїй доц... Нєхай засїєа блягодєтє Бжєа над сїм початком так гарного і сьвятого дїла! — З поважанїєм Олєксє Лєбун.

Подібні похвальні листи приходять до Редакції „Душпастир“, май-же по днї. Тож заволяйте „Душпастир“ чим-ськєшо для сєбє і для Ваших сьвяків і знайомих тутки і в краю.

„Душпастир“ повинен бути в кожній руській хатї.
Гроші на „Душпастир“ треба посилати (най-ліпше почтовим монєй-ордєром) на імя:
Rev. J. Boyarchuk, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“
під покровом сьв. Арх. Михайла.
„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAN, PA.

Має склад і виріб річей церковних ин:
Фєлєни чорні від \$30—85.00
Ризи сьвітлі від..... \$35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стїхарї від..... \$6.00
Рушники, вїлїтєни, хоругви з образами від \$30.00 і в.
Чашї від..... \$20, 35, 40, 50 і висше
Лїхтарї, Служєбники, Евангєлія від \$20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.
Цьвїти на прєстол і до сьвїчок по ріжній ціні.
Приймає ся замовленя на новї річі і до направи старї рєчє.

Сьвітло цєрковнє:
Сьвїчкн восковї (декорованї) з образами по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.
Сьвїчки восковї ручно декорованї 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.
Троїцї ручно декорє. 5, 6, 50, 7, 9, 50 д. { Угнї до надїлїцїцї 28 цнт.
Пачка (120) запалїчїв 24 цнт. { Оливє гальон 1.10 дол.
Сьвїчки восковї до надєставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ 4 на ф. і 6 на фунт..... 22 „
Офїрки восковї 16 на ф. і 18 на фунт..... 22 „
Сьвїчки стєарїновї..... 16 „
„ 4 на ф., крученї 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.
Сьвїчки на прєстол (extra) 37 цт. за фунт, воско-ві жовтї 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.
Мадїло 50 і 55 цнт. за фунт.

Для Церков
виконує вські роботи з об-сєгу рїзбарєтва і поволотар-ствєа як:
Зкопєстєси, вїстєарї, кївошн і ин. бувшїи управлїтєль рїзбарєкої і поволотарєкої робітнї в Товари-ствї для рєзвову руської штукї у Львовї.
Іван Луговян,
сєо German Savings & D. Bank
S. S. Pittsburg, Pa.

Оден з найбільших броварів в Америці.
Варить пиво на краєвий спосіб. без вських примі-шок.
Хто лиш раз поковштує сєго пи-ва, то иншого вжє не будє пити.
Голова від него ніколи не болить, бо єсть здоровє і поживнє.
Не треба его врєш-тою хвалити, бо добє само за сєбє говорить.
E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.
Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 14854.